

Stor potential för tillväxt i de svenska frukt-, bär- och grönsaksodlingarna

- Startskott för en dubblerad produktion inom trädgårdsnäringen i Västra Götaland och Värmland till år 2020

Vi behöver synas mer och arbeta brett för att höja kunskapen om och statusen på branschen, menade flera deltagare på ett rådslag för trädgårdsbranschen som ägde rum en onsdag i februari i Vänersborg.

Arrangörer var Hushållningssällskapet, Länsstyrelsen, Prytz donationsfond och samarbetsprojektet Tillväxt trädgård. Deltagare var personer, företag och aktörer som jobbar med att utveckla trädgårdsnäringen.

Tillväxt trädgård genomförs i samverkan mellan akademi och näringsliv och målsättningen är att skapa tillväxt inom trädgårdsnäringen.

- Branschen utvecklas positivt just nu och det finns stor potential för tillväxt och att öka antalet företag. Mycket frukt, bär och många grönsaker som vi skulle kunna odla i Sverige importeras idag, säger Gunilla Nordberg, ordförande i GRO, Gröna näringars riksorganisation.

Rådslaget i Vänersborg kom fram till flera intressanta förslag när det gäller att utveckla och synliggöra näringen. Den arbetsgrupp som bildades under dagen kommer att jobba vidare med förslagen och även bidra till det övergripande arbetet för att nå målet om en fördubblad produktion till år 2020.

- Den yrkesmässiga grönsaksodlingen har stor potential att växa i Västra Götaland. Det finns en stor marknad som efterfrågar närodla produkter. Jorden och klimatet passar också bra för

grönsaksproduktion här, säger Marie Hanson, hortonom och rådgivare inom yrkesmässig trädgårdsodling på Hushållningssällskapet Väst i Vänersborg.

Hushållningssällskapet har jobbat strategiskt för att få nya odlare och mer trädgårdsproduktion i många år. Detta har skett bland annat genom att ordna och erbjuda grundkurser med teori och praktik blandat, individuell rådgivning och nu lite mer djupgående kurser för de som kommit igång. - Handeln kan ibland upplevas som ett hinder eftersom många butiker har svårt att ta in produkter från odlarna. Mindre odlare väljer därför att sälja direkt till kund genom torghandel och i gårdsbutik och bidrar därmed ytterligare till en levande landsbygd, säger Marie Hansson.

Omsätter miljarder

Den samlade produktionen av varor och tjänster inom trädgårdsbranschen d v s hortikulturell primärproduktion (frukt-, bär- och grönsaksproduktion, blommor, växter från plantskolor, prydnadsväxter, örter etc) och utemiljötjänster bedöms i dagsläget omfatta cirka 30 miljarder kronor, fördelat på cirka 7 miljarder i hortikulturell produktion av potatis, frukt, bär, grönsaker, svamp, prydnadsväxter och plantskoleväxter och cirka 22 miljarder kronor av utemiljötjänster.

Av värdet på hortikulturell primärproduktion, den första delen av trädgårdsbranschen, utgör ätliga produkter ungefär 70 procent och prydnadsväxter samt småplantor/sticklingar 30 procent. Produktionen sker på cirka 50 000 hektar, i cirka 6000 företag och sysselsätter motsvarande runt 8000 årsverken.

- Trenden är att antalet företag minskar samtidigt som företagen blir allt större. Men branschen som helhet växer. Trots detta finns ett tydligt behov av fler företag som kan möta marknadens behov, säger Gunilla Nordberg.

Det finns samtidigt också små företag som i huvudsak odlar för den lokala marknaden. Södra Sverige och då framför allt Skåne, dominerar för flertalet produktionsinriktningar.

Frukt, bär och färska grönsaker

Hushållens konsumtionsutgifter uppgick 2010 till knappt 19 miljarder kronor för grönsaker och 14 miljarder för frukt. Enligt ett annat beräkningssätt uppgick hushållens totala inköp av frukt, grönsaker och potatis till drygt 31 miljarder kronor. Av dessa utgjordes 12 miljarder av färska grönsaker och potatis och drygt 10 miljarder av färsk frukt medan resterande 9 miljarder bestod av bearbetade produkter. Utöver detta tillkommer den offentliga konsumtionen i måltider i skolor, dagis, vårdinrättningar och liknande.

Den andra delen av trädgårdsbranschen är det professionella arbetet med våra utemiljöer i form av parker, bostadsgårdar, kyrkogårdar, trädgårdar, golfbanor, dagistomter, sjukhusområden etc. Denna del av trädgårdsbranschen kallas utemiljöbranschen.

- Bara inom Svenska kyrkan finns 5000-6000 anställda som arbetar med utemiljön, främst sköter de kyrkogårdar, säger Gunilla Nordberg.

Fritidsodlingen driver på

Verksamheter där man knyter samman hälsa med trädgård, upplevelseturism och fritidsodling är tre områden som väntas växa i framtiden.

Det finns drygt 2,6 miljoner trädgårdar i Sverige, varav mer än 1,9 miljoner tillhör villor och andra småhus, 675 000 fritidshus och över 50 000 kolonilotter. Enligt SCB: s beräkningar skattas hushållens inköp av produkter för trädgården till 12,9 miljarder kronor för år 2010.

- Fritidsodlingen är en motor för mycket i utvecklingen idag. I Sverige är faktiskt fritidsodling den vanligaste fritidssysselsättningen efter promenader. Det är också trendigt att prova nya typer av grönsaker. För tio år sedan visste få vad "babyleaves" var för något. Nu säljer man stora mängder av detta i våra livsmedelsbutiker, säger Gunilla Nordberg.

Vill satsa på entreprenörer

Rådslaget i Vänersborg som var den 26 februari kom bland annat fram till att trädgårdsnäringen behöver synas mer, jobba mer med att väcka intresse hos barn och ungdomar och att arbeta brett med att höja statusen och intresset för branschen. Det är viktigt att inspirera och att arbeta med attitydförändringar, menade flera deltagare. Några deltagare ansåg att det vore värdefullt att skapa ett riktat program för att hitta entreprenörer som vill satsa på trädgårdsnäringen. Andra förslag var att undersöka alternativa ägandeformer och att sprida kunskap om svensk produktion till media och myndigheter.

- Det har nu bildats en arbetsgrupp utifrån de frågor som kom fram i dialogen under rådslaget och den här arbetsgruppen kommer att driva frågorna vidare, säger Christina Milén Jacobsson på Hushållningssällskapet Väst.

Mats Alfredson

Läs mer:

ISBN:978-91-576-9114-9, "Branschbeskrivning Trädgård 2012

- Område hortikultur, utemiljö och fritidsodling" SLU Alnarp mfl

<http://tillvaxttradgard.slu.se/gem/default.aspx?p=11>

